

David Murillo, professor associat i investigador de l'Institut d'Innovació Social d'ESADE

"Veig un futur amb l'economia i les grans corporacions més regulades"

En temps convulsos per a l'economia planetària hi ha conceptes que s'estan fent un lloc quan es parla de les raons, actituds i accions que han dut a la desestabilització del sistema financer i econòmic mundial: la Responsabilitat Social Corporativa (RSC) i l'ètica econòmica. Aquests conceptes es mouen en la línia on l'economia i la sociologia troben un espai comú. David Murillo, un dels màxims especialistes en RSC a casa nostra, és doctor en Sociologia i llicenciat en Administració i Direcció d'Empreses i en Humanitats. Convençut que la crisi obliga a canviar els valors de les empreses i dels qui les dirigeixen, a la seva darrera publicació, *Empresa i valors. L'empresa en l'economia global*, explica el futur de l'economia i les grans corporacions.

Jordi Garriga

jordi.garriga@telefonica.net

► De què parlem realment quan parlem de Responsabilitat Social Corporativa?

En realitat parlem de moltes coses. Hi ha hagut molts canvis en la societat que han creat noves expectatives sobre l'economia i l'empresa. Els individus hem canviat i ara ens podem plantejar les empreses no només pel seu impacte econòmic. La Responsabilitat Social Corporativa parla d'aquelles qüestions que van més enllà de l'impacte purament econòmic, com són la societat i el medi ambient. Parlem de valors socials que tenen un impacte sobre el mercat.

Estem parlant, doncs, per posar un exemple, de casos com els de les grans marques esportives i l'explotació infantil que hi havia al darrere?

Sí, és exactament això. La sensibilitat de grans sectors de la societat envers l'explotació infantil ha fet que aquesta tingui un impacte sobre el mercat. De fet, la prehistòria de l'estudi del concepte de RSC sorgeix als anys 80, amb el tràgic accident químic de Bhopal, a l'Índia, que va permetre visualitzar i prendre consciència de l'efecte de la indústria química en el seu entorn quan no es prenen les mesures de seguretat adients. Més endavant hi va haver el cas de Nike i el treball infantil... Aquests casos van generar una onada d'organitzacions sorgides amb la

"La RSC té punts d'ètica personal, però hi ha un conjunt de valors corporatius que no només són individuals"

intenció de marcar unes normes de conducta, fet que s'aconsegueix al voltant del 2002, amb el *Llibre Verd de la Responsabilitat Social*. Avui notem una preocupació sobre la responsabilitat social del sector financer i ja estem veient una demanda de més transparència i sol·licitud d'informació.

A les grans corporacions, la seva responsabilitat social els preocupa realment o finalment acaba essent un motiu més per a les grans campanyes d'imatge corporativa?

Hi ha de tot. Hi ha entitats amb posicions defensives, però això ja és important, ja que vol dir que tenen una pressió que els ve de fora i que els afecta i condiciona el seu comportament. Però n'hi ha d'altres que han integrat aquest concepte. Això és com la qualitat, que ja ha estat incorporada per la major part d'empreses i corporacions que realment volen fer alguna cosa. Amb la RSC passa el mateix. Hi ha moltes organitzacions que ja hi inverteixen com a element estratègic i proactiu.

La RSC, té molt a veure amb l'ètica dels directius d'una empresa?

Sí, efectivament, té elements d'ètica personal marcada pel perfil dels directius, però no és només això. Hi ha un conjunt de valors corporatius que no només són individuals. Per exemple, com pot ser que en empreses que han baixat, s'hagin mantingut els nivells retributius dels consells d'administració...? Efectivament, hi ha una part de valors individuals, però també hi ha un component de cultura organitzativa amb pressions i posicions molt fortes.

En alguna ocasió ha dit que la RSC és un imperatiu de mercat i un repte que avançarà. La crisi actual és una prova que no hi ha hagut prou RSC en el món de les finances i l'especulació?

Sí i no, i això té força a veure amb el que acabem de parlar. És evident que els executius i la cultura organitzativa hi han tingut una part de la culpa. Però ens hem de preguntar quants de nosaltres no tenim accions en la borsa, que durant molt de temps s'ha beneficiat d'aquestes pràctiques... La qüestió no és assenyalar amb el dit el culpable, sinó explicar què ha passat i corregir-ho.

En el seu darrer llibre afirma que en les crisis sistèmiques és tota una cultura la que hi va darrere. Quina és la cultura que ha anat darrere la crisi actual?

Hi ha tres elements que per a mi defineixen clarament la cultura que ha dut

LOURDES SEGADE

a la crisi actual. En primer lloc, la cultura de l'especulació, que ha dut a confondre l'estalvi amb la inversió, de manera que hem creat una bombolla immobiliària i financera del tot insostenible. Per què hem de pressuposar que els nostres estalvis han de tenir uns rendiments tan alts com els que han tingut els últims anys? En segon lloc, el materialisme i la cultura dels incentius. No tot s'ha de moure segons els paràmetres de màquines calculistes de maximització. Hem oblidat elements com els valors que, sens dubte, també tenen un pes. Ara sembla que tot el que ens ha de fer decidir per un lloc de treball o un altre és la remuneració, però jo pregunto, oi que si tenim dues ofertes laborals amb la mateixa remuneració alguna cosa ens farà decidir per un lloc o l'altre? Aquests valors, de vegades amagats, també han de tenir el seu pes. La cultura dels incentius i els objectius a curt termini ha dut també al fenomen dels executius fixats per a tres anys, com si fossin estrelles del futbol, amb tot el que això significa tant per a les empreses, com per als interessos dels accionistes i de la societat en general.

Parlava de tres elements.

Finalment, en tercer lloc, m'agrada destacar el fet que ens hem convertit en una societat de béns immaterials o intangibles. Fem negocis al·lucinant de coses intangibles. L'exemple més extrem és Second Life, on més d'un

“Veig un futur amb una economia i unes corporacions més regulades i amb més control de les institucions”

s'ha fet milionari... venent productes virtuals en un món virtual! Però no cal anar a Second Life. Tot això té la seva traducció en el món financer, amb l'especulació amb pòlisses sanitàries o hipotecàries i, en general, amb el que els economistes anomenen titulització.

Parlant de qüestions virtuals i d'especulació, fa la impressió que els darrers anys hi ha hagut una acumulació de zeros virtuals i que la crisi actual no és més que una correcció de tots aquests zeros inexistents...

Sí, és això. És exactament això.

On ens trobem ara en aquest procés de correcció? Queden molts zeros virtuals?

Qui ho sap, aquesta és la gran pregunta. Qui sap el valor real del Santander avui en dia, per posar un exemple?

Fa unes setmanes sentíem el ministre de Treball dient que tota la culpa la tenien els bancs i l'economia financera en general. Hi estaria d'acord?

És fals. Explicar el 20% del problema

com el 100% de la situació no és propi d'un ministre. Al darrere de tot el que ha passat també hi ha hagut els bancs centrals europeus i nord-americà, on el pes dels governs és important. Al ministre li podríem preguntar qui ha afavorit la compra d'habitatges amb la desgravació en l'IRPF... La realitat és que Espanya, amb la construcció, ha tingut un motor de creixement purament especulatiu.

La crisi està obligant a canviar els valors de l'empresa i dels qui les dirigeixen. Cap a on va aquest canvi?

Per a mi, el canvi va cap a una economia saludable. Després d'aquesta crisi, segur que hi haurà canvis. Per sort, en la cultura occidental, si una cosa té el liberalisme, és que en volem aprendre. Per exemple, ja ha quedat clar que el mercat no es regula tot sol. El mercat necessita supervisió i control.

En una economia global, qui controlarà?

Fins que la globalització financera no tingui la seva traducció en una globalització democràtica no només funcional, serà difícil un control real. Em refereixo, per exemple, a la necessitat d'evitar els paradisos fiscals...

Creu que realment hi ha voluntat per a això per part dels poders econòmics?

Hi ha necessitat. Jo aposto per reforçar entitats com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional i d'altres. Però

amb un bon control, perquè no acabin essent focus de poder i corrupció, que és del que ara s'acusa aquest tipus d'entitats. Tal com s'ha fet amb la Interpol en l'àmbit policial, cal globalitzar el control financer i econòmic. Amb totes les seves imperfeccions, hem d'anar cap a un sistema global. Com dic en el meu últim llibre, veig un futur amb una economia i unes grans corporacions més regulades i amb més supervisió i control de les institucions públiques.

Hi ha qui apunta el retorn a l'economia productiva com l'única solució.

Sí, això és evident i, en aquest sentit, quan parlem de Catalunya i d'Espanya, hem de saber cap a on impulsem el nostre model de creixement.

De moment, l'última solució que se'ns apunta ara és una pujada dels impostos. Com ho veu?

La pujada d'impostos no resoldrà la crisi. Si de cas, resoldrà les finances de l'Estat, cosa que també és necessària. Però s'ha de tenir clar el moment. En tot cas, no podem gastar sempre més del que ingresem. La factura s'ha de pagar, i una manera és amb els impostos, però també s'han de trobar fórmules que permetin capgirar el mitjà. Per exemple, com ha fet el Barça, amb el cercle virtuos que li ha permès situar-se al capdamunt, tot superant una situació financera molt perillosa...

Però el Barça té un gran planter! Si pensem en l'educació a casa nostra, tampoc no estem per tirar coets...

(Riu) És veritat, això, però més que en l'educació, en el que hem de pensar és en l'índex de productivitat. En aquests moments calen grans pactes d'estat per fer, per exemple, una nova llei de la funció pública. Tenim inflació de funcionaris, és a dir, de treballadors no productius, que cal solucionar. Per això calen grans pactes d'estat i reduir costos burocràtics com ara el temps que es necessita per obrir un negoci.

Amb tot, mentre per un costat admetem que per superar la crisi s'haurà de canviar el sistema, quan parlem de recuperació continuem llegint els

“En aquests moments calen grans pactes d'estat per fer, per exemple, una nova llei de la funció pública”

mateixos indicadors i de la mateixa manera. La RSC hi apareix poc...

És que, si parlem d'economia, el que continua interessant és el dèficit, l'atur, la productivitat i el nombre d'empreses que entren en fallida. La crisi se solucionarà segons aquests paràmetres. És quan no parlem només d'economia que a mi també m'interessen altres paràmetres, com ara l'índex de desenvolupament humà o el de felicitat...

On hi ha el punt d'unió entre l'economia pura i dura i l'economia que ens parla de la RSC?

La RSC és un imperatiu competitiu a partir de cert volum de facturació. És un fet connatural, una condició de mercat; és quan, a partir de cert volum, passes a ser un agent social més. Però, compte, es pot fer un pas més: es pot tenir la voluntat de muntar un negoci responsable. Hi ha models alternatius que s'aguanten i fan diners gràcies a activar elements intangibles com la felicitat o l'orgull de pertinença al grup.

Quan Merkel i Sarkozy apunten a la possible regulació i limitació dels sous dels executius de les entitats financeres, actuen en direcció cap a més RSC?

Si de cas, és una mostra que no sabem cap a on anem. Per a mi això té sentit en empreses rescatades amb diner públic, però no si parlem del sector privat. És veritat, però, que hi ha elements de govern corporatiu que sí que es poden i s'han de vigilar. Per exemple, els elements que les mateixes corporacions defineixen per controlar els seus governs. Tot això és molt tècnic, però el resum és que, en les SA, el poder com a accionista és en realitat molt petit. Avui no es pot garantir que els alts directius tinguin la cura suficient dels interessos dels accionistes, i això no hauria de ser així.

Quan parlem de valors i d'empresa, cal tenir en compte no només els valors ètics, sinó també els de país. Podríem entendre la Catalunya moderna sense tenir en compte els valors d'empresa i de país que han tingut importants directius de casa nostra? Estem perdent aquests valors?

La veritat és que la Responsabilitat Social Corporativa a vegades és un calaix de sastre on fem cabre tot, i potser els valors de país no hi cabrien... En tot cas, és veritat que el món globalitzat ens ha fet oblidar la contribució al país. Ens estem oblidant de la contribució immediata, i això no és bo. ¶